

ISSN 2181-1296

ILMIY AXBOROTNOMA

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК

SCIENTIFIC JOURNAL

2022-yil, 2-son (132) GUMANITAR FANLAR SERIYASI

Filologiya, Pedagogika, Psixologiya

Samarqand viloyat matbuot boshqarmasida ro'yxatdan o'tish tartibi 09-25.
Jurnal 1999-yildan chop qilina boshlagan va OAK ro'yxatiga kiritilgan.

BOSH MUHARRIR
BOSH MUHARRIR O'RINBOSARLARI:

R. I. XALMURADOV, t.f.d. professor
H.A. XUSHVAQTOV, f-m.f.d., dotsent
A. M. NASIMOV, t.f.d., professor

TAHRIRIYAT KENGASHI:

S. S. G'ULOMOV	- O'zFA akademigi
A. SAGDULLAEV	- O'zFA akademigi
M. MUXIDDINOV	- fil.f.d., professor (SamDU)
B. E. ERGASHEV	- t.f.d., professor (SamDU)
B. S. G'OYIBOV	- t.f.d., professor (SamDU)
S. K. KARIMOV	- fals.f.d., professor (SamDU)
J. Ya. YAXSHILIKOV	- fals.f.d., professor (SamDU)
N. U. ARABOV	- i.f.d., professor (SamDU)
Sh. A. HASANOV	- fil.f.d., professor (SamDU)
S. A. KARIMOV	- fil.f.d., professor (SamDU)
N. Sh. SHODIEV	- ped.f.d., professor (SamDU)
M.M. MAXMUDOVA	- ped.f.d., professor (SamDU)
NAZIF SHAHRANY	- Indiana universiteti professori (AQSh)
MUSTAFA UGURLU	- профессор (Муғла университети, Туркия)
N.T.NURULLAXODJAYEVA	- professor (Moskva Davlat universiteti, Rossiya)
TAMIR KLEIN	- Veysman ilmiy tadqiqot instituti professori (Isroil)
HIROAKI HUZIE	- Osaka universiteti professori (Yaponiya)

Obuna indeksi – yakka tartbidagi obunachilar uchun - 5583,
tashkilot, korxonalar uchun - 5584

MUNDARIJA / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENTS

FILOLOGIYA/PHILOLOGY

Qarayeva B.X. O'zbek tilining ikkinchi chet tili sifatida o'qitilishi jarayonida amaliy mashg'ulotlarda fe'l so'z turkumini o'rganish (o'zbek va rus tillari misolida)	4-7
Xaurova F.C. Использование пословиц и поговорок в художественных произведениях	8-11
Белякова С.О. «Особенности репрезентации концепта «чужой» в произведении Б.Пильняка «Рассказ о том, как создаются рассказы»	12-16
Namazova M. Amir Xudoyberdi she'riyatida tarix, davr va lirik qahramon	17-22
Rustamova Sh., Yakhshilikova N. Tarjimashunoslikning nazariy masalalari	23-27
Song Ho-Lim, Husammiddin Tuyg'un Boburnomaning hozirgi o'zbek va uyg'ur tiliga tarjimasi bo'yicha qiyosiy tadqiqot – sifat va ravish masalasiga e'tibor qaratildi	28-39
Toxirova S. Russian orientalists and literary critics' contribution in the research of the Tajik literature	40-43
Botirova G.E. Teaching foreign language for younger pupils with using innovation technologies and internet resources	44-48
Emrah Yilmaz Maxtumquli firog'iy devonidagi frazeologizmlarning semantik xususiyatlari	49-54
Tugba Yilmaz Abdulla Oripov she'rlaridagi tarixiy shaxslar	55-59
Ismatova Y. Kredit-modul tizimiga asoslangan ta'limga mustaqil ta'limga tashkil etishda ilg'or xorijiy tajribalar	60-64
Shamsiddinov B. Javlon Jovliyevning "Qo'rqma" romanida badiiy xarakter ifodasi	65-68
Rahimov A.A. Ikkilamchi nominatsiya vositalarining derivatsion mohiyati va ilmiy talqinlari	69-73
Alibekova G.N., Xushiyeva N.T. Leksik ifoda vositalari va stilistik usullar differentsiatsiya muammosi	74-77
Xolibekova K.O. Prezentlik va intertekstuallik kategoriyasi	78-81
Кадырова З.А., Самтарова С. Методы правильной организации уроков русского языка в нерусской школе	82-85
Kimsanboyeva B.N. Kvantitativlikning lingvokulturologik xususiyatlari	86-91
Kadirova F.R. The need for teaching english reading skills to first year students of higher educations	92-95

PEDAGOGIKA/PEDAGOGICS

Abdullayeva F.S. The notion of geographical component of tourism and the methods of teaching students	96-99
---	-------

Raximov M. Yoshlarda xalq o'yinlari orqali sog'lom turmush tarzini shakllantirish	100-103
Elmuradova S.A., Eshbo'riev R.M., Sayfiyev Sh.SH. Oliy ta'limda ta'lim sifatini ta'minlash va nazorat qilish muammolari	104-107
Elmuradova S.A., Eshbo'riev R.M., Sayfiyev Sh.SH. Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini ta'minlash va boshqarishning zamonaviy usullari	108-113
Pirmatova N. Sodirxon Hofiz Bobosharifov hayoti va ijodi	114-118
Karimqulova F.N. Maktabgacha yoshdagi bolalar kreativ tafakkurini shakllantirishda didaktik o'yinlardan foydalanish	119-123
Худойбердиева А.Х. Модель формирования творческого мышления учащихся начальных классов	124-130
Абдуллаева М.М. Методические рекомендации по работе с талантливыми и одаренными учащимися	131-134

PSIXOLOGIYA / PSYCHOLOGY

Sulaymanova D.K. Bolalarni muqobil parvarish qilish muassasalari tarbiyalanuvchilarining ijtimoiy adaptatsiya jarayonidagi muammolar va ularning yechimlari	135-139
Xalimova M. Tadbirkorlik faoliyatida shaxslararo munosabatlarga ta'sir ko'rsatuvchi omillar, mexanizmlar va jihatlarning ijtimoiy-psixologik tahlili	140-143
Tovbayeva M.S. Oiladagi despotizmning motiv va omillarini psixologik xususiyatlari	144-148

Mualliflarga

UDK 354.02

LEKSIK IFODA VOSITALARI VA STILISTIK USULLAR DIFFERENSIATSIYA MUAMMOSI**G.N.Alibekova, N.T.Xushiyeva***Jizzax davlat pedagogika institute*

Annotatsiya. Maqolada litotaning nutqda qo'llanilishi, uning lingvospetsifik xususiyatlari nafaqat o'zbek tilshunosligi uchun, balki uning tarixi, zamonaviy etnolingvistika uchun ham dolzarbligi va nutqning stilistik resurslari va ularning litota vositalar asosida shakllanishi fan va texnikaning jadal rivojlangan sharoitida jamiyat vakillari o'rtasidagi ijtimoiy munosabatlarni o'rganiladi. Ushbu maqolada litotaning paydo bo'lishi, uning yondosh va uyqash lisoniy hodisalar bilan o'zaro aloqalari misollarida o'rganilgan.

Tayanch so'zlar: Litota, nutq figurasi, paradigma, kontekst, antonomaziya, epiteziya, kotirovka, giperbola.

Проблема разграничения лексических средств выразительности и стилистических приемов

Аннотация. В статье рассматривается применение литот в речи, его лингвистические особенности не только для узбекского языкознания, но и его история, актуальность для современной этнолингвистики, а также их формирование на основе стилистических ресурсов речи и их литот в условиях интенсивного развития науки и техники, социальных отношений между представителями общества. В этой статье возникновение литот, их побочные эффекты и тому подобное изучаются на примерах их взаимодействия с лингвистическими явлениями.

Ключевые слова: литоты, речевая фигура, парадигма, контекст, антоним, эпитет, цитата, гипербола.

The problem of differentiation of lexical means of expression and stylistic methods

Annotation. The article examines the application of litotes in speech, its linguistic features not only for Uzbek linguistics, but also its history, relevance for modern ethnolinguistics, and their formation based on stylistic resources of speech and their litotes in the intensively developed conditions of Science and technology, the social relations between the representatives of society. In this article, the emergence of litotes, their side, and similar are studied in examples of their interaction with linguistic phenomena.

Keywords: Litotes, speech figurehead, paradigm, context, antonym, epithelia, quotation, hyperbola.

Tilshunoslikda atamalar juda tez-tez ishlatiladi: tilning ekspressiv vositalari, tilning ifodali vositalari, uslubiy vositalar, troplar, nutq figuralari. Ushbu atamalar ba'zida sinonim sifatida ishlatiladi, ba'zida ularga turli xil tarkib kiritiladi. Lug'at tasvirlari qadimgi hind faylasuflari tomonidan o'rganila boshlandi, ular ularni nutq bezaklari deb atashdi, ular yo'llar va raqamlarga bo'lingan. Ushbu tasnif qadimiy yoki an'anaviy deb nomlanadi. Miqdor, sifat, o'xshashlik va qarama-qarshilikning umumlashtirilgan tushunchalariga asoslanib, keyinchalik ma'no uzatilishi bilan bir ob'ektni boshqasiga izassimilyatsiya qilish. Nutq figurasi nutq obrazlilik va ifodaliligini beruvchi vositadir. Keyinchalik, olimlar ushbu bo'linishni oldilar va bu farq funktsional tasnif deb nomlandi. Unga muvofiq lingvistik vositalar tasviriy va ifodali bo'linadi. Tilning ko'rgazmali vositalari (yo'llari) so'zlar, iboralar va fonemalarni obrazli ishlatishning barcha turlari. Ekspresiv vositalar (nutq figuralari) tasvirlarni yaratmaydi, balki nutqning ekspresivligini oshiradi. [2, p. 74] Yu.M.ning zamonaviy tasnifi. Skrebneva ushbu tushunchalarni yangi talqin qiladi: paradigmatic va sintagmatic vositalar. Paradigmatic vositalar (tasviriy) muallif tomonidan tanlangan so'zlar va iboralarni ma'no jihatidan ularga yaqin va shuning uchun potentsial mumkin bo'lgan boshqa so'zlar bilan birlashtirishga asoslanadi, lekin matnda ularga nisbatan ustunlik berilgan so'zlar emas. Sintagmatic vositalar (ifodali) qismlarning chiziqli joylashuviga asoslangan va ularning ta'siri aniq joylashuvga bog'liq. Ushbu bo'linish shartli, chunki har ikkala hodisa ham obraz yaratishda, obrazda qatnashadi va ekspresiv funktsiyani bajaradi. Darajali yo'naltirilgan tasnif I.R.Halperin lingvistik vositalarni leksik, sintaktik va fonetikaga ajratadi. Ushbu tasniflarga qo'shimcha ravishda tilni ifodalash vositalariga va uslubiy vositalarga bo'linish keng tarqalgan bo'lib, til vositalarini neytral, ekspressiv va stilistikaga bo'lish.

Tilning ekspresiv (ekspresiv) vositalari va tilning uslubiy vositalari o'rtasida aniq chegara chizish qiyin, garchi ular orasida hanuzgacha farqlar mavjud. [1, p. 89] Leksik ekspresiv vositalar Tilning ekspresiv vositalari deganda biz nutqni emotsional yoki mantiqiy ravishda kuchaytirishga xizmat qiladigan bunday morfologik, sintaktik va hosilaviy shakllarni tushunamiz. Tilning ushbu shakllari ijtimoiy amaliyot tomonidan ishlab chiqilgan, ularning funktsional maqsadi nuqtai nazaridan tushunilgan va grammatika va lug'atlarda qayd etilgan. Ulardan foydalanish asta-sekin normallashtirilmoqda. Tilning bunday ifodali vositalaridan foydalanish qoidalari ishlab chiqilgan.

Barcha uslubiy vositalar ekspresiv vositalarga tegishli, ammo barcha ifoda vositalari stilistik vositalar emas. I.R tasnifiga ko'ra. Halperinning ekspresiv vositalari va uslubiy vositalari 3 katta guruhga bo'linadi: fonetik, leksik va sintaktik. Leksik ekspresiv vositalar va uslubiy vositalar o'z navbatida 3 ta kichik bo'limga bo'linadi, so'zning semantik tabiati bilan o'zaro ta'sir qiladi, lekin vositalarni tanlash uchun turli mezonlarni va turli xil semantik jarayonlarni taqdim etadi. [21, p. 106]

Birinchi bo'lim 4 guruhdan iborat:

A) vositalar lug'at va kontekst ma'nolarining o'zaro ta'siriga asoslangan:

- metafora - yashirin taqqoslash, bir narsaning nomini boshqasiga qo'llash va shu bilan ikkinchisining ba'zi bir muhim xususiyatlarini ochib berish yo'li bilan amalga oshiriladi, o'xshashlik bilan birlashishga asoslanadi (Qudratli qal'a bizning Xudoyimiz). Bir tarzda ifodalanganida, metafora oddiy deb nomlanadi.

Kengaytirilgan yoki kengaytirilgan metafora bir nechta metaforik so'zlardan iborat bo'lib, ular bitta tasvirni yaratadi, ya'ni. tasvirning motivatsiyasini kuchaytiradigan bir-biriga bog'liq va bir-birini to'ldiruvchi bir qator oddiy metaforalardan. Kengaytirilgan metaforalarning vazifasi – allaqachon eskirgan yoki o'chirilgan boshlangan obrazlarni qayta tiklash uchun yaratilgan obrazning noaniqligi va noaniqligi, shuningdek voqelikni badiiy nuqtai nazardan aniq aks ettirish usuli. Metafora og'zaki va lisoniy bo'lishi mumkin. Nutq metaforasi (uslubiy vosita) o'ziga xos, yangi, odatda voqelikni badiiy ma'noda aniq aks ettirish usuli bo'lib, bayonotga har doim qandaydir baho berish momentini beradi. Lingvistik metafora (tilning ekspresiv vositalari) eskirgan tasvirlar bilan toshbo'ron qilingan, shtamlash ottenkasiga ega (the ray of hope, floods of tears, storm of indignation, flight of fancy, gleam of mirth, shadow of a smile). Metafora syujetli kompozitsion bo'lib, u butun matn darajasida amalga oshiriladi. Jorj Updaykning romanida kentavr Chiron haqidagi afsona viloyatdagi amerikalik o'qituvchi Koldvell hayotini tasvirlash uchun ishlatilgan. Kentavr bilan parallellik kamtarin maktab o'qituvchisi obrazini insonparvarlik, ezgulik va olijanoblik ramziga ko'taradi. Milliy metafora ma'lum bir millat uchun xosdir: inglizcha "ayiq" so'zi, "ayiq" so'zma-so'z ma'nosidan tashqari, "politsiyachi" degan jargon so'zga ham ega, german mifologiyasida eslash o'rinli bo'ladi. qabilalar ayiq - tartibning ramzi.

An'anaviy metafora - har qanday davrda yoki har qanday adabiy yo'nalishda odatda qabul qilingan metafora. Shunday qilib, ingliz shoirlari go'zalliklarning ko'rinishini tavsiflab, marvarid tishlari, marjon lablari, fil suyagi bo'yni, oltin simning sochlari kabi an'anaviy, doimiy metafora epitetlardan keng foydalanganlar;

Metonimiya - yaqinlik assotsiatsiyasiga asoslangan trop. Bu shundan iboratki, bir sub'ekt nomi o'rniga boshqasining nomi ishlatilib, birinchi doimiy ichki yoki tashqi bog'lanish bilan bog'liq (boy odamlar uchun boylilik). Ushbu bog'liqlik ob'ekt va u yaratilgan material o'rtasida bo'lishi mumkin; joy va unda bo'lgan odamlar o'rtasida; jarayon va uning natijasi o'rtasida; harakat va vosita o'rtasida va boshqalar. Metonimaning metafora bilan taqqoslaganda o'ziga xos xususiyatlari shundan iboratki, metonimiya tasvirni yaratishda uni tasvirni dekodlashda saqlaydi, metaforada tasvirni dekodlash bu tasvirni aslida yo'q qiladi va yo'q qiladi. Metonimiya, odatda, metafora bilan bir xilda, voqelik faktlarini obrazli tasvirlash, tasvirlangan hodisa to'g'risida shahvoniy, vizual jihatdan ko'proq g'oyalarni yaratish va ekspresivlik berish maqsadida ishlatiladi. U bir vaqtning o'zida muallifning tasvirlangan hodisaga sub'ektiv-baholovchi munosabatini ochib berishi mumkin. [4, s. 129]

Metonimiya milliy odatiy (toj-qirol hokimiyati, urush qilichi ramzi, shudgor-dunyo mehnati), lingvistik o'lik - umumiy ismlar o'zgacha (makintosh, sendvich) va og'zaki so'zlarga aylanadi - "qabrgacha men uni unutilmadim yuz" - o'lim.

- kinoya - bu so'zning asosiy ma'nosiga to'g'ridan-to'g'ri qaramaqarshi bo'lgan ma'noda va to'g'ridan-to'g'ri qarama-qarshi kontseptsiyalar, xayoliy maqtoqlar bilan so'zni ishlatib, masxara qilishning ifodasi bo'lib, uning orqasida aslida tanqid, bu ikki ma'no aslida bir-birini istisno qiladi. Irony, albatta, kulgini keltirib chiqarmaydi, aksincha, g'azablanish, norozilik, afsuslanish hissi ifoda etilishi mumkin. Ironiyaning asosiy vazifasi - xabar qilingan faktlar va hodisalarga nisbatan kulgili

munosabatni uyg'otishdan iborat. Haqiqiy ma'no so'zma-so'z yopiladi yoki unga zid keladi. Irony kontrastga asoslangan. (O'zini chet elda cho'ntagida bir tiyinsiz topish yoqimli bo'lishi kerak)

B) so'zlar boshlang'ich va hosil qilingan qiymatlarning o'zaro ta'siriga asoslangan:

- polisemiya (polisemiya) - tilda bir nechta ma'nolarning mavjudligi;

- Zeugma - lingvistik komiks figurasi. Sintaktik ravishda gapning ikkita semantik jihatdan mos kelmaydigan a'zolarini birlashtiradi. Ko'pincha, bunday qurilishning qo'llab-quvvatlovchi elementi bir vaqtning o'zida frazeologik iboraning elementi va erkin iboraning elementi sifatida ishlaydi (U shlyapasini va jahlini yo'qotdi); [5, s. 379]

- pun - bitta so'zning ikkita ma'nosi yoki ikkita o'xshash tovushli so'zlar bir xil kontekstda ishlatilganda nutq figurasi. Ushbu hodisaning ma'nosi - bu kulgili effekt yaratish yoki qofiya (men uraman - rulonda).

C) guruh mantiqiy va emotsional ma'nolarning qarama-qarshi tomonlariga asoslangan vositalarni taqqoslaydi:

- kesmalar ekspresivlik bo'lgan xarakterli xususiyatdir. Ular mos tushunchalar orqali ma'ruzachining his-tuyg'ularini ifoda etadi, tilning ekspressiv vositasi hisoblanadi. Ularning vazifasi hissiy urg'udir;

- undov so'zlari - olmoshlar, qo'shimchalar, ekspresiv rang beruvchi so'zlar;

- epitet - bu hodisani tavsiflovchi atributiv so'zlar yoki iboralar ko'rinishida shakllangan, tasvirlangan hodisaning xususiyatini, xususiyatini ta'kidlashga asoslangan ekspresiv vosita. Epitet har doim sub'ektivdir, u doimo hissiy ma'noga ega yoki hissiy ma'noga ega. Epitetdagi hissiy ma'no ob'ekt-mantiqiy ma'noga hamroh bo'lishi yoki so'zda yagona ma'no sifatida mavjud bo'lishi mumkin. Epitetni ko'plab tadqiqotchilar tasvirlangan hodisaga individual, sub'ektiv baholovchi munosabatni tasdiqlashning asosiy vositasi sifatida qaraydilar. Epitet orqali o'quvchining bayonotiga kerakli reaksiyaga erishiladi. Boshqa tillarda bo'lgani kabi ingliz tilida ham aniqlanadigan epitetlardan tez-tez foydalanish barqaror birikmalar hosil qiladi. Bunday kombinatsiyalar asta-sekin frazeologizatsiya qilinmoqda, ya'ni. frazeologik birliklarga aylantiriladi. Epiteziyalar, go'yo, ba'zi so'zlarga tayinlangan. Asosiy uslubiy funktsiya - muallifning fikr mavzusiga individual-baholovchi munosabatini ochib berish, ular ekspresivlikni keltirib chiqaradi.

Epitetlarni tilga (doimiy) (yashil o'tin, tuz ko'z yoshlari, haqiqiy sevgi), nutq (jilmayuvchi quyosh, qovog'ini soluvchi bulut, uyqusiz yostiq), inversiya bilan epithetlarga (bu shayton ayol o'rniga ayolning shaytoni) ajratish mumkin); [6, s. 137]

- oxymoron yoki oxymoron - ta'riflangan narsaning nomuvofiqligini ochib beradigan, bir-biriga qarama-qarshi bo'lgan ikki so'zning (odatda antonim semalarni o'z ichiga olgan) birikmasidan iborat trop. Semantik nomuvofiqlikning markazida: "past osmono'par bino", "shirin qayg'u", "yoqimsiz jirkanch", "yoqimsiz xunuk yuz", "dahshatli go'zal"

E) guruh mantiqiy va nominal qiymatlarning o'zaro ta'siriga asoslangan:

- antonomaziya (nomini o'zgartirish) - bu voqea sodir bo'lgan joy va hodisaning o'zi, qandaydir harakati, faoliyati va qiliqning o'zi, faoliyati bilan tanilgan odamning munosabatlariga asoslangan metonimiyaning alohida holatlaridan biri.

Antonomaziya shuningdek til va nutqga bo'linadi. Antonomaziya – bu xususiy ismning umumiy ismga (Don Xuan) o'tishi yoki belgining mohiyatini ochib beradigan so'zni belgining o'ziga xos ismga aylantirish U Sheilock. (ziqna), yoki tegishli ismni voqea yoki ob'ektning ma'lum bir turi bilan bog'liq ism bilan almashtirish.

Ikkinchi kichik bo'lim bir vaqtning o'zida kontekstga tarjima qilingan ikkita leksik ma'nolarning o'zaro ta'siriga asoslangan:

- taqqoslash - odatda turli xil hodisalar sinflari bilan bog'liq bo'lgan ikkita tushuncha bir-biridan bir xususiyatiga ko'ra taqqoslanadi va bu taqqoslash quyidagi kabi so'zlar shaklida rasmiy ifodani oladi: kabi, masalan, go'yo, kabi, ko'rinadi va hokazo.; [4, s. 157]

- parafraz tushunchani oldindan mavjud bo'lgan so'zga nisbatan sinonimik muomala vazifasini bajaruvchi yangi shaklda belgilaydi - berilgan tushunchani belgilash, erkin ibora yoki butun jumla shaklida, u tegishli nomini almashtiradi ob'ekt yoki hodisa.

Asl parafraz odatda hodisalarning o'ziga xos xususiyatlaridan birini ta'kidlaydi. Ta'riflangan hodisaning yangi xususiyatining bu yoritilishi bir vaqtning o'zida muallifning tasvirlanganga sub'ektiv munosabatini ko'rsatadi. An'anaviy perifrazalar - bu tegishli kontekstsiz ham tushunarli bo'lganlar, ya'ni oshkor qilish uchun, ularning ma'nosi tushuntirishli matnni talab qilmaydi.

Nutq parafrazalari turli xil nutq uslublarida turlicha qo'llaniladi va turli uslubiy vazifalarga ega.

Ushbu uslubiy qurilmaga yomon nom bergan periferiya funktsiyalaridan biri bu sublimity, nutqqa tantanali balandlikni berishdir.

Perifrazalarni mantiqiy va obrazli deb ajratish mumkin. Mantiqiy perifrazalar - bu ob'ektning ba'zi bir xususiyatlarini ta'kidlab, kontseptsiyani yangi usulda belgilab beradigan, ularning asosida hech qanday tasvirga ega bo'lmagan (yo'q qilish vositalari). Majoziy parafraza metafora yoki metonimiyaga asoslanadi.

Uning uslubiy funktsiyalari: metarektagi obrazli xarakteristikasi (rashk - yashil ko'zli hayvon); nutq pafoslari, ko'tarinki kayfiyat (g'olib lord); kulgili effekt yaratish (qaychi - halokatli).

- evfemizmlar - sinonim so'zlar va iboralar o'rniga ishlatiladigan so'zlar va iboralar. Bu tilda allaqachon nomlari bo'lgan tushunchalarni anglatadigan so'zlar va iboralar, ammo ba'zi sabablarga ko'ra yoqimsiz, qo'pol, odobsiz yoki past deb hisoblanadi. Ular tilning so'z boyligidadir va ilgari ushbu tushunchalarni bildirgan so'zlar bilan sinonimdir.

Evfemizmlarning funktsiyalari: salbiy bahoni yumshatish; yoqimsiz tushunchani yashirincha, pardada ifodalash (men sizning onangiz haqida so'zsiz fikr yuritmoqdaman. (I. Shou)); kinoya ifodasi va kulgili effect yaratish (keksa ayol - yoshi shubhali ayol); siyosiy to'g'rilik (aqli zaif - o'qish qobiliyati cheklangan shaxs);

- giperbola - bu mubolag'aning badiiy usuli va fikrni ro'yobga chiqarishning haqiqiy imkoniyatlari nuqtai nazaridan shubhali yoki shunchaki aql bovar qilmaydigan ko'rinadigan bunday mubolag'a. [6, s. 149]

Bu metafora asosida yaratilgan (odam Gibraltar qoyasiga o'xshardi.) Giperbolalar:

- o'chirilgan / odatiy: (asrlar davomida ko'rmaganman, sizga 40 marta aytganman) (ifodali vositalar); 2) nutq: (yozuv stoli tennis kortining kattaligi edi);

- mayoz (noaniqlik) - aslida katta bo'lgan narsaning pastligi bor (Shamol juda kuchli. U pushti shlyapa kiygan, tugmasi kattaligida.) Bu cheklov, odob-axloqning namoyon bo'lishi Inglizlar. [7, p. 83]

- litota - (meyoz turi) - qarama-qarshi fikrni inkor etish orqali ma'qullash (yomon emas - juda yaxshi. Uning yuzi sodda emas edi.);

- allegoriya - vaziyat va syujet rivoji bilan abstrakt g'oyani batafsil badiiy obrazda ifodalash;

- maqollar - to'liq hukmni ifodalaydigan so'zlar birikmasi;

- so'zlar - kontseptsiyani ifodalovchi so'zlarning birikmasi, ya'ni u faqat nominativ funktsiyaga ega;

- maxim - bu bir xil maqol, ammo xalq tomonidan emas, balki uning ba'zi bir vakillari - yozuvchi, mutafakkir tomonidan yaratilgan;

- kotirovkalar - har qanday matn segmentini aniq nusxalash;

- tashbehlar - tarixiy, adabiy, mifologik, Injil va kundalik faktlarga havolalar;

- doimiy iboralarning kelishmovchiligi.

Ingliz tilining ekspresiv vositalarini tanlash hali etarli darajada olib borilmagan va bu vositalarni tahlil qilish hali tugallanmagan. Bu erda hali ham juda ko'p noaniqliklar mavjud, chunki tanlov va tahlil mezonlari hali aniqlanmagan. [8, p. 123]

Adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoevning 2018 yil 5 martdagi Namangan viloyati To'raqo'rg'on tumani Isoqxon Ibrat nomidagi maktab-internatiga tashrifidagi nutqi. Elektron resurs:<http://www.uza.uz/oz/...prezidentimiz-is-okhon-tra-ibrat-mazhm>

2. Гальперин И.Р. Стилистика английского языка. – М.: Высшая школа, 1981. – 334

3. Кухаренко В.А. Интерпретация текста. - М.: Просвещение, 1988.- 192 с.

4. Богданова Л.И. Стилистика русского языка и культура речи. Лексикология для речевых действий. – М.: Наука, 2011. – 520 с.

5. Galperin I.R. Stylistics. – М.: Higher school, 1977. - 332 p

6. Кухаренко В.А. Практикум по стилистике английского языка. – М.: Флинта; Наука, 2009. – 184с.

7. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). - М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 470 с.

8. Герцен А.И. Полное собрание сочинений. Т. 2